

Embernek lenni

Hegyibéla író, filmrendező, orvos. 1937-ben született, 1956-ban érettségizett, majd orvosi, művészettörténeti, filozófiai, esztétikai és filmművészeti tanulmányokat folytatott. 1968-ig orvosként dolgozott, azután különböző folyóiratok főszerkesztője, ill. napilapok egyik vezető szerkesztője volt. Tizennyolc önálló kötete jelent meg, harminc két film – doku mentum-, kisjátékfilm, etűd, portrészorozat stb. – írója és rendezője.

65. születésnapjára adta ki az Alterra Kiadó **Utólag** c. kötetét, amely verseit és rövidebb műveit „elmélkedéseit” gyűjti egybe, valamint egy „groteszk játékot” (A paradicsomkapujában) és egy „drámai játékot” (Túl az utópián) tartalmaz. Ferenc testvér és Devil úr párbeszéde c. írása a punk idejéből származó és ma is megjelölhető.

Aki békes, de rús, felszabaldult, néhan idilli hangulatot vár az irodalomtól, esetleg azt, hogy az elnyugtassa az élet számos gondja-baja közepe tét, véletlenül se vegye kezébe ezt a kötetet. Aki azonban szívesen szembe néz az ember lét festetlen valóságával, az egyes ember és az emberiség kínzó problémáival, hiányaival és vágyakozásaival, teljesség- és transzcendencia-igényével, és kész mindezekről komolyan, a morális létezés vállalásával elgondolkozni, annak jó szívvel ajánlható.

A kötet írásaiban vissza-visszatérnek az egyéni élet küzdelmei, vívódásai, csalódásai, elégtelenség-érzései. Mint ezek összegzésének, „általánosításának” tekinthetjük az Embernek lenni c. verset:

*Embernek lenni nemboldogulás,
Embernek lenni – tapasztalás.*

*Embernek lenni nemeshe tőség,
Embernek lenni – felelőség. (...)*

*Embernek lenni sírás és kudarc,
Embernek lenni szomorú harc.*

*Embernek lenni nem embe rigond,
Embernek lenni égi dolog. (...)*

He gyi Bé lát azon ban az egyéni létezés kérdéseinél is jobban igazat az ember tár sa dal mi léte és kö zös sor sa. Külön ciklusban foglalkozik az ötvenes évek drámai és tragikus eseményeivel, és igen nagy terjedelemben körünk, sőt a várható jövő vészterhes jelenségeivel. Szókimondása nem-

csak pontos leírása a korjelenségeknek, ha nem bátor tett is:

*...egykor a Sztálin ékéje
szántott belénk, ma pedig bilyinc
a banktőke rajtunk. (...)*

*Pártvezérek tökések lettek,
vadateisták vallásosak,
kapitalistaként fesszengenek
vontkínzóink, hőhéraink sokan. (...)*

*A többség fele di, hogy ha zánk
ahajléktalanok, szegények
ország a lett, hol kul tőránk
ápolatlan, züllik, tévelyeg. (...)*

(Galgóczi)

Tájc. versében a pusztuló fák miatt búson gököltöt így „vitasz talja” képletbelibeszélgetőtársá:

*– Ne bosszankodjál, öregem!
He lyet tük annyiszép te rem:
marketek és centerplazák,
multiplexek, Hut-Hut pizzák,
Burger King, McDonald's áldás,
Tesco, Auchan and Campona,
Penny Fashion avagy Cora...
Akciófilm, akcióhős,
Lényeg, hogy az FBI győz...
A táj sem maradhat a régi,
Amerikamegígéri
újkor szakát a világnak,
Ázsiának, Európának.
Mindenkit tekintse magát
szabadnak, hisz globalizált,
az ember csak akkor ember,
ha pénz van, árut ter mel.
Nem fontos, hogy ki mi ben hisz,
csak az adó, csak a biznissz...*

Ért he tő hát, ha a kötetben talán az ökológiai katasztrófa réme szólal meg a legsúlyosabban, mindeke előtt Túl az utópián c. egyfelvonásos drámai játékában, a versek közül pedig leginkább a Posztumusz égboltban:

*Mi nek ez, mi nek ez, mi nek az?
Mi nek a tél, a nyár, a ta vasz,
mi nek a hó, a szél, az eső?
Már mindent befed a te mető. (...)*

*Mi nek az ész, csalóbölcselet?
Nin csen Föld alatt, nincs Föld felett,
a világ pusztaság, si va tag,
nincsenek felhők, sem madarak.*

*Nin csen itt élet, nin csen halál,
a semmi sokkos vi gyázzban áll,
a bolygók kö zül hiányzik egy:
he lyén fi nom csil lag por pe reg. (...)*

Csak tisztelettel állapíthatjuk meg, hogy (joggal) apokaliptikus látásmódja és életérzése ellenére Hegyi Béla nem hogy nem válik nihilista vá, hanem megőrzi a létezés egészének értelmébe vetett hitét. Hullámvész c. kis elmélkedésében így ír az emberi életjelképek tekinthető hullámvészről:

*...mennyi örvénylés, mennyi sodrás!
Mennyi halálos feltámadás, és
mennyi életbe sűrűsödő halál!
Egyenként, egymásba futva, összegabalyodva.
Elenyésznek a parti sziklákhöz érve,
beissza keserű tájékat a föld.
Külön-külön halandók mind.
De együtt: a teljes Létezés.
Holtukban is halhatatlanok,
mert ma ga a hullámvész, minden körülmények között,
minden vészterhes széljárást kiállva,
a hullámvész örök re megőrzi a tengert...*

Hi te azon ban nem olcsó és sem mire sem kötelező hiúság, ha nem tettekresarkalló elkötelezettség:

Hová, minek?

*gyermekeimhez
évigéző fáknak,
be teg anyám
imaszámolyának,
feleségem
napjarejének,
barátom mellé
szülővenyigének,
idege nek elé
vakot vezetőnek,
megfáradtakközé
panasztemetőnek...*

Talán nem tévedünk, ha másikat egyfelvonásosra, A paradicsom kapujában alapján azt gondoljuk, hogy Hegyi Béla számára az emberlét végső feloldása és megoldása csak „odaát” következik be, ahol „minden maradtalan”, „nincsen hiányunk, félelmünk, szorongásunk”, s „a nyugalomnak és biztonságnak illatárja veszkörül”. Mindazonáltal kívánjuk neki, hogy ebből már „ideát” is megélhessen annyit, amennyi egyáltalán lehetséges.

Gromon András

Az ismer te tett kötet megvásárolható a Libri boltjaiban és az Írók Könyvesboltjában.